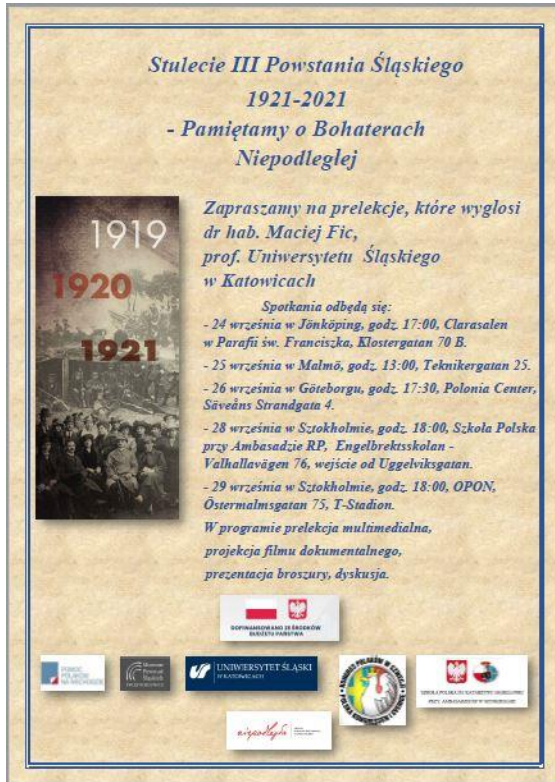

Stulecie III Powstania Śląskiego - pamiętamy o Bohaterach Niepodległej

Projekt został zrealizowany dla uczczenia Powstań Śląskich w środowisku organizacji zrzeszonych w Kongresie Polaków w Szwecji między 23 a 30 września 2021 r.

Projekt był dofinansowany przez Kancelarię Premiera Rady Ministrów ze środków Budżetu

Państwa i realizowany za pośrednictwem Fundacji Pomoc Polakom na Wschodzie.

W ramach projektu ogłoszono 6 prelekcji o przebiegu i znaczeniu Powstań Śląskich, zwłaszcza III Powstania, którego stulecie obchodzimy w tym roku - 2021.

Prelegentem był dr hab. Maciej Fic, prof. Instytutu Historii Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach.

Prelekcje obejmowały: multimedialny wykład, projekcję filmu dokumentalnego pt. ” Zawitała piękna wolność – ku Niepodległej”, prezentację broszury i dyskusję.

Prelekcje przygotowano przy współpracy z Muzeum Powstań Śląskich w Świętochłowicach i kustoszem Janem Plantą oraz współpracy z Uniwersytetem Śląskim.

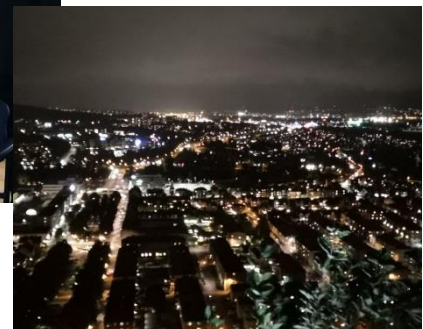
W ramach promocji przygotowano plakat informacyjny, opracowano i wydrukowano 200 egzemplarzy broszury - kompendium do prelekcji oraz zaplanowano i uzgodniono terminarz spotkań.

W dniu 23 września rozpoczęto trasę prelekcji wyjazdem samochodem osobowym z Katowic do Gdyni i kolejno promem do portu Karlskrona w Szwecji.

Następnego dnia w godzinach popołudniowych odbyła się pierwsza prelekcja w organizacji Zjednoczenie Polskie w Jönköping.

Wieczorem spacer
i podziwianie panoramy
miasta.

Do kolejnych ośrodków prelegent dr hab. Maciej Fic dojeżdżał już pociągami.

Następna prelekcja odbyła się 25 września w organizacji Polka International w Malmö.

Wzięli w niej udział też przedstawiciele Towarzystwem Przyjaciół Fundacji Jana Pawła II w Malmö i Lund oraz Związku Polaków w Helsinborgu.

Nie obyło się bez rozdawania autografów i długich rozmów po prelekcji.

Kolejnym ośrodkiem było Centrum Polonijne w Göteborgu – gdzie w niedzielę 26 września przybyli Rodacy z Chóru Polskiego w Göteborgu i Towarzystwa Przyjaciół Fundacji Jana

Pawła II w Göteborgu,
W przerwie prelekcji, miłym zaskoczeniem dla prelegenta było prawykonanie przez Chór Polski pieśni: "Nasz Piastowski Śląsku". Pieśni

edukacyjno-historycznej, napisanej na Stulecie III Powstania Śląskiego przez Krystynę Andrzejewską i w opracowaniu słowno-wokalnym Wojciecha Głucha.

W poniedziałek 27 września, po przyjeździe do Sztokholmu, zaplanowano zwiedzanie ważnych miejsc w historii Szwecji i Polski. Rozpoczęto jednak od złożenia wizyty Konsulowi RP, następnie udano się na Cmentarz Katolicki Haga Norra, gdzie spoczywają Rodacy zasłużeni dla niepodległości Polski, m.in. Powstańcy Styczniowi, Żołnierze II RP, Dyplomaci Rządu Emigracyjnego, Polacy ratowani w 1945 r. przez Szwedzki Czerwony Krzyż z niemieckich obozów koncentracyjnych w akcji Białych Autobusów i Działacze Polonijni.

Następnie udano się do odległej o 65 km Uppsali, gdzie zwiedzono Katedrę, a w niej m.in. kaplicę Królowej Szwecji Katarzyny Jagiellonki i jej męża Króla Szwecji Jana III Wazy.

Po drodze odwiedzono historyczny budynek Uniwersytetu w Uppsali i Bibliotekę Carolina Rediviva.

We wtorek, 28 września głównym punktem dnia były dwie prelekcje dla młodzieży Szkoły Polskiej im. Katarzyny Jagiellonki przy Ambasadzie RP w Sztokholmie - wygłoszone na zajęciach popołudniowych. Prelekcje cieszyły się dużym zainteresowaniem i młodzież zadawała wiele szczegółowych pytań w ramach dyskusji. Rozdano prawie wszystkie broszury przeznaczone na te prelekcje, a nauczycielki historii zapewniły, że tematy dotyczące Powstań Śląskich na stałe będą włączone do przygotowań młodzieży do corocznie organizowanego przez Kongres Polaków w Szwecji Konkursu Historycznego. Na zakończenie młodzież zadeklamowała tekst pieśni "Nasz Piastowski Śląsku".

Wolny czas wykorzystano na pokazanie prelegentowi Muzeum Okrętu Waza, zwiedzenie zamku Gripsholm w Mariefred, gdzie urodził się Król Polski Zygmunt III Waza. Dzisiaj w zamku mieści się muzeum portretów, wśród których jest sporo obrazów Królów Polski. W Mariefred na jeziorze Mälaren, w czasie II wojny światowej, były internowane polskie okręty podwodne Ryś, Sęp i Żbik, a na pobliskim cmentarzu spoczywają marynarze zmarli podczas internowania i ich koledzy, którzy po zakończeniu wojny pozostali w Szwecji i osiedlili się niedaleko Mariefred.

Oddano też hołd ofiarom Zbrodni Katyńskiej przy Pomniku Katyńskim znajdującym się przy kościele św. Jana w Sztokholmie, gdzie Polska Misja Katolicka prowadzi swoje duszpasterstwo wśród Polonii.

Ostatnia prelekcja odbyła się 29 września w Ośrodku Polskich Organizacji Niepodległościowych w Sztokholmie przy ul. Östermalmsgatan 75. Przybyli na nią Prezes Kongresu Polaków w Szwecji, przedstawiciele Polskiego Komitetu Pomocy, Stowarzyszenia Polskich Kombatantów, Towarzystwa Muzycznego im. Stanisława Moniuszki i Stowarzyszenia Polek w Szwecji. Po prelekcji i dyskusji odbyła się skromna kolacja pożegnalna.

Następnego dnia prelegent dr hab. Maciej Fic, po pełnym wydarzeń tygodniu spędzonym w Szwecji i wśród tutejszej Polonii, odleciał samolotem z lotniska Arlanda do Polski. W imieniu wszystkich organizacji dziękujemy bardzo prof. Maciejowi Ficowi za jego zaangażowanie i wysiłek w przeprowadzeniu tego zadania. Mamy nadzieję, że zapoczątkowane kontakty zaowocują podobnymi projektami w przyszłości.

Może jedynym, nie w pełni zrealizowanym zadaniem tego projektu było nawiązanie współpracy z Instytutem Polskim w Sztokholmie i wyjście z informacją o Powstaniach Śląskich do środowisk szwedzkich, zainteresowanych współpracą z Polską. Główną przyczyną tego było zapewne późne, bo dopiero w czerwcu, uruchomienie projektu, kiedy Instytut miał już zamknięty rzeczowy i finansowy plan na rok bieżący. Jak zapewnił jednak dyrektor Instytutu, zostanie to zrealizowane w przyszłym roku - 2022.

Dobrym punktem wyjścia jest przetłumaczona na język szwedzki broszura przygotowana do tegorocznych prelekcji, którą w przyszłym roku wyda Kongres we własnym zakresie, a Instytut opracuje napisy w języku szwedzkim do filmu pt. "Zawitała piękna wolność – ku Niepodległej". Przygotuje też wykład multimedialny historyka szwedzkiego na temat Powstań Śląskich.

Najważniejszym osiągnięciem projektu było przypomnienie i uświadomienie środowisku polonijnemu, ze szczególnym uwzględnieniem młodzieży Szkoły Polskiej, znaczenia Powstań Śląskich w odbudowaniu państwowości Polski po odzyskaniu niepodległości po I wojnie światowej. Pokazało słuchaczom skomplikowaną sytuację polityczną w jakiej przyszło wtedy ustalać również zachodnie granice Polski.

Włączenie części Górnego Śląska w granice Rzeczypospolitej pozwoliło, mimo utrudnień i wojny celnej ze strony Niemiec, na szybki rozwój odbudowywanego państwa, na nawiązanie stosunków handlowych z wieloma krajami Europy i Świata.

Dało to impuls do budowy portu i miasta Gdynia oraz budowy nowej magistrali kolejowej Śląsk - Gdynia, która służy do dzisiaj.

Eksport węgla wydobywanego na Śląsku umożliwił zakup potrzebnych artykułów przemysłowych i technologii.

W Szwecji kupowaliśmy maszyny i urządzenia dla powstającego przemysłu. W firmie Bofors zakupiono dla Wojska Polskiego nowoczesne armaty przeciwpancerne i przeciwlotnicze.

Polska Marynarka Wojenna uzbroiła swoje okręty właśnie w artylerię zakupioną w tej szwedzkiej firmie. Wysiłek ten wzmocnił znacznie naszą obronność i mimo przegranej kampanii wrześniowej pozwolił na prowadzenie dalej walk na wszystkich frontach II wojny światowej, i w konsekwencji na zachowanie i odbudowę państwowości.

Zapoczątkowane wówczas dobrosąsiedzkie kontakty ze Szwecją zaowocowały później, w czasie okupacji, współpracą wielu Szwedów z ruchem oporu AK w Polsce. Po wojnie przyniosły wielostronną pomoc szwedzką przy odbudowie Polski ze zniszczeń. Dobre kontakty gospodarcze kontynuowane są do dziś.

Ważne jest też, byśmy pamiętali jakie represje spotkały Powstańców po agresji niemieckiej na Polskę w 1939 r.

Poniosło wtedy śmierć około 2 tys. Powstańców Śląskich rozstrzelanych nad dolami śmierci lub zamęczonych w niemieckich-nazistowskich obozach koncentracyjnych i zagłady.

Kilkuset Powstańców, będących na służbie w Policji Państwowej, zginęło z rąk sowieckich w Zbrodni Katyńskiej i spoczywają w nekropolii w Miednoje -

<https://niezalezna.pl/286339-najwieksza-nekropolia-powstancow-slaskich-jest-w-miednoje> .

O wszystkich tych aspektach staraliśmy się informować słuchaczy w ramach prelekcji i treści przygotowanych materiałów.

W ramach spotkań w 5 ośrodkach polonijnych ogłoszono 6 prelekcji w których uczestniczyło bezpośrednio ponad 120 osób, w tym ok. 50 uczniów. Pokazano również film pt. "Zawitała piękna wolność – ku Niepodległej" i rozdano prawie wszystkie z przygotowanych 200 egzemplarzy broszury.

Zainteresowanie tematyką Powstań Śląskich wzbudzano za pomocą strony internetowej Kongresu Polaków w Szwecji, gdzie zamieszczano plakaty informujące o kolejnych prelekcjach i gdzie odsyłało do materiałów przygotowanych na obchody Stulecia III Powstania Śląskiego przez Muzeum Powstań Śląskich w Świętochłowicach, w tym do ich bogatej kolekcji filmów historyczno-edukacyjnych -

<https://www.muzeumpowstanslaskich.pl/pl/edukacja/filmowa-encyklopedia-powstan-slaskich>

Za pośrednictwem prelegenta dr hab. Macieja Fica otrzymaliśmy wydawnictwa albumowe dotyczące Śląska i Powstań Śląskich z Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach, które zostały przekazane do biblioteki Szkoły Polskiej i Kongresu.

Trasa prelekcji objęła najważniejsze skupiska polonijne w Szwecji i wyniosła ok. 1500 km. Dodatkowo w ramach wymiany informacji pokazano prelegentowi najważniejsze miejsca związane z historią Szwecji i Polski w Sztokholmie i okolicach. W tym celu przejechano ok. 800 km. Do tego pokonano tam i z powrotem odległość między Polską i Szwecją wynoszącą łącznie ponad 2000 km.

Sztokholm 2021-12-14

Jan Andrzejewski